

Akútny kašeľ: po prvý raz – jasné odporúčanie ambroxolu ako symptomatickej liečby

Tobias Mück, PhD

Podľa nových usmernení Nemeckej respiračnej spoločnosti je akútny kašeľ pri nachladnutí bez klinických indikácií zápalu pľúc alebo iných varovných signálov hlavnou oblasťou samoliečby. Trvanie – do dvoch týždňov – je rozhodujúce pre klasifikovanie kašľa ako „akútny“. Po zhodnotení randomizovaných, kontrolovaných štúdií autori dospeli k záveru, že ambroxol (podobne ako viacero bylenných liekov) skraca trvanie a/alebo znižuje intenzitu kašľa pri akútnej bronchitíde. Autori usmernenia odporúčajú dextrometorfán na suchý, obťažujúci kašeľ spojený s infekciou horných dýchacích ciest.

Autori súčasných usmernení Nemeckej respiračnej spoločnosti si uvedomujú cenu rady podanej v lekární pri samoliečbe akútneho kašľa [1]. V centre pozornosti tohto odporúčania sú lieky, o ktorých existujú jasné dôkazy.

Usmernenia pre respiračnú medicínu, ktoré vyšli v apríli 2019, opisujú liečbu akútneho kašľa u dospelých spojeného s nádchou ako hlavnú oblasť samoliečby. Najčastejšou príčinou kašľa je nádcha, t. j. akútne, spontánne ustupujúce, spravidla vírusové ochorenie postihujúce horné a/alebo dolné dýchacie cesty. Kašeľ sa hodnotí ako akútny, ak symptómy pretrvávajú dva týždne. Ako subakútny sa hodnotí, ak trvá dva až osem týždňov. Toto časové rozpätie (dva až osem týždňov) nenaznačuje, že kašeľ sa stal chronickým, no skôr to, že infekcia ustupuje iba pomaly. Za predpokladu, že pacient farmaceutovi na jeho otázky neuvedie varovné signály, ako sú krv v hlienoch, ťažkosti s dýchaním v pokoji, zachrípnutie alebo teplotu $\geq 38,5$ °C, možno pristúpiť k liečbe symptómov samoliečbou. Pacienti so spomenutými varovnými signálmi, silní fajčiari, pacienti s akútnym zlyhávaním srdca, s podozrením na pneumóniu či tuberkulózu a pacienti s viditeľnou cyanózou, majú ihneď vyhľadať lekára.

Ak kašeľ trvá dlhšie ako 8 týždňov a rozhovor s pacientom nepoukazuje na zápal dýchacích ciest, môže ísť o chronický kašeľ. Existuje preň veľa rôznych príčin, ktoré má ozrejmiť a diagnostikovať lekár.

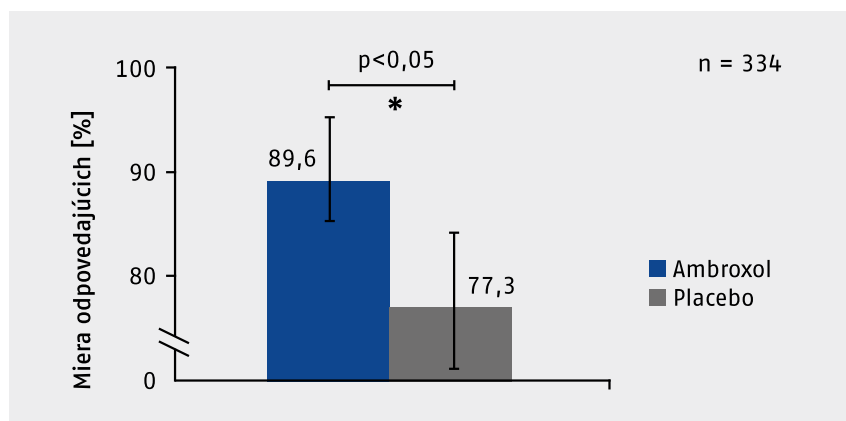
Doteraz bolo dôležitou otázkou pri samoliečbe, či je akútny kašeľ produktívny (t. j. produkuje hlien) alebo je suchý, dráždivý. Tento prístup sa však už zdá byť zastaraným. Pre

pacientov je ťažké rozlíšiť tieto dva typy a liečba sa primárne zameriava na úľavu od najneprijemnejších symptómov. Autori týchto usmernení zdôrazňujú, že obraz symptómov kašľa akútneho typu v podstate spúšťa neuronálna hypersenzitivita kašľového reflexu. Táto hypersenzitivita vyplýva zo zápalových procesov a neuromodulácie postihnutých slizníc.

Podľa usmernení je symptomatická liečba pri samoliečbe pomocou dôkazmi podložených protusík (expektoranciá) a/alebo antitusik užitočná na zmiernenie a skrátenie dĺžky trvania kašľa. Podpora vykašliavania poskytne úľavu receptorom kašľa, čím znižuje nutkanie na kašeľ. Protizápalový účinok ambroxolu má, zdá sa, pozitívny účinok na hypersenzitivitu kašľového reflexu. Na zlepšenie spánku sa môžu expektoranciá podávané počas dňa kombinovať s nočnými supresívami kašľa. Ak neproduktívny, dráždivý kašeľ pretrváva, je možné supresívum podávať aj počas dňa.

Neexistujú však relevantné štúdie pre všetky lieky týchto terapeutických tried. To neplatí o ambroxole. V usmerneniach je uvedená významná, placebom kontrolovaná štúdia tohto lieku [2]. Autori usmernení odkazujú na túto štúdiu, ktorá je v súlade so správnou klinickou praxou, pretože poskytuje údaje podložené dôkazmi o použití ambroxolu pri akútnom kašli spojenom s nádchou a pozitívne účinky pre pacientov opisuje spôsobom, ktorý je vedecky spoľahlivý a pre pacientov relevantný.

676 pacientov s akútnou bronchitídou dostávalo počas dvoch týždňov určitý stanovený liek alebo placebo. Ambroxol sa

Obr.: Miera odpovedajúcich počas liečby ambroxolom alebo placeboom zaznamenaná vyšetrujúcim lekárom počas 2. návštevy [2].

podával počas prvých troch dní v dávke 30 mg trikrát denne a potom do 14. dňa 30 mg dvakrát denne. Počas kontrolných vyšetrení lekári zisťovali, či pacienti odpovedali na liečbu alebo nie (miera odpovedajúcich/neodpovedajúcich). Kontrolné návštevy sa konali na začiatku liečby (1. návšteva), po jednom alebo dvoch týždňoch (2.+3. návšteva) a dva týždne po skončení liečby (4. návšteva).

Výsledky ukázali, že symptómy sa rapídne zlepšili vo všetkých liečebných skupinách, hoci zlepšenie u pacientov s placebo bolo pomalšie a nie úplné. Miera odpovedajúcich u pacientov liečených ambroxolom bola výrazne vyššia (89,6 %) ako pri placebe (77,3 %).

Autori usmernení vo svojich odporúčaní pre používanie ambroxolu odkazujú aj na dôkazy z praxe [3]. Pýtali sa 965 pacientov, ktorí si v Nemecku kúpili lieky s obsahom ambroxolu (kapsuly s predĺženým uvoľňovaním, mäkké pastilky, detský sirup, sirup proti kašľu). Mnohí hlásili priaznivý subjektívny účinok na kašeľ počas samoliečby ambroxolom pri akútnej bronchitíde.

Zhrnutie: Užívanie ambroxolu pri samoliečbe pri akútnom alebo subakútnom kašli je súčasťou usmernení Nemeckej respiračnej spoločnosti pre diagnostikovanie a liečbu dospelých pacientov s kašľom. Vo svojich odporúčaní autori usmernení odkazujú jednak na štúdiu, ktorá je v súlade so správnou klinickou praxou, jednak na údaje z praxe

Literatúra

1. Kardos P et al. Guidelines of the German Respiratory Society for Diagnosis and Treatment of Adults Suffering from Acute, Subacute and Chronic Cough. *Pneumologie* 2019;73:143–80.
2. Matthys H et al. Efficacy and Tolerability of Myrtol Standardized in Acute Bronchitis. A multi-centre, randomised, double-blind, placebo-controlled parallelgroup clinical trial vs. cefuroxime and ambroxol. *Arzneim.-Forsch./Drug Res.* 2000;50(II):700–11.
3. Kardos et al. Characterization of differential patient profiles and therapeutic responses of pharmacy customers for four Ambroxol formulations. *BMC Pharmacology and Toxicology* 2018;19:40.

Konflikt záujmov: T. Mück je zamestnancom spoločnosti Sanofi.

Zverejnenie: Medicínsky text a publikácia financované spoločnosťou Sanofi Aventis Deutschland GmbH.

Informácie o rukopise

Predložené dňa: 14. september 2020

Prijaté dňa: 1. január 2021

Zverejnené dňa: 16. august 2021